

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
siv România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se îna-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Problemele congresului nostru.

(R.) Ideia convocării unui congres al presei noastre a fost primită cu bucurie de toate zările românești. Rămâne acum să ne înțelegem numai asupra modalităților convocării și a problemelor ce vor trebui discutate și rezolvate.

În privința locului și timpului noi am făcut o propunere: *Aradul*, care este așa zicând centru geografic în presa noastră, mai aproape și de confracții dela Budapesta, Lugoj, Orăștie și Blaj, ca ori care alt centru. Altă propunere nici nu se făcuse, în privința asta. D'atunci încoaci s'a ivit și altă părere, ș'anume: să ne întrunim la *Brașov*, cu prilejul jubileului »Gazetei Transilvaniei«.

Declarăm că primim bucuros această propunere. Ca ea să poată fi dusă la îndeplinire, este însă nevoie să avem în privința asta invitarea confracțiilor dela Brașov, căroră le-ar incumba apoi sarcina să facă pregătirile prealabile. Noi toți ziaristii români am merge bucuros să sărbătorim și în persoană, nu numai în scris, cel mai însemnat jubileu în viața presei române și a românilor de pretutindeni, cum a zis în adresa de felicitare dl I. Procopiu, președintele Sindicatului presei din România.

Cât privește timpul, în tot cazul numai la o sărbătoare mare ne putem întruni. Dacă nu s'ar putea la Paști, va trebui să alegem Rusaliile.

Rămâne să se rostască acum confracții dela Brașov.

Problemele de rezolvat se pot discuta însă chiar d'acum. Pentru că cu cât mai mult ne vom fi lămurit asupra lor, cu atât mai ales se va asigura succesul congresului.

Se pune, întâi de toate, întrebarea: cine să participe la congres?

Toți scriu în prezent la *ziarele partidului național*. Pe salariații dela zările române puse în slujba regimului maghiar nu-i putem considera ziaristi români, după cum nu considerăm nici fițiucele lor drept ziare românești.

Dela fiecare ziar ori revistă politică și literară va trebui apoi să vină cel mai autorizat, a cărui angajament să oblige și ziarul ce reprezintă, căci trebuie să avem garanții, că se vor și duce la îndeplinire cele ce se vor hotări.

Vom căuta astfel să ne înțelegem întâiu asupra chestiilor personale, cari privesc viața ca ziarist a fiecăruia dintre noi, adică: condițiunile în cari cineva este permis să se angajeze și să stea la un ziar, chipul de concediere a oricărui ziarist; relațiunile dintre ziaristi și patroni etc.

Nu trebuie să insistăm, căci toată lumea recunoaște importanța presei. Deja dela jumătatea veacului trecut s'a spus că ea este o putere în stat.

Dacă e de însemnătate și inomis necesară și folositoare într'un stat național, cu organizare veche și cu tradiții, ori pentru partide cari conduc guvernul țării, cu atât mai mare importanță are presa la noi, românii din statul ungar, cari trăim în împrejurări excepționale. Partidul nostru național abia acum se organizează mai temeinic. Chiar această organizare se poate face însă numai cu ajutorul presei. Fără stimul și controlul ce se poate exercita numai prin presă nu există azi aproape nici un organism în stat. Chiar activitatea guvernelor este direcționată poate mai mult de puterea presei decât de parlamente. Ce putere are presa, s'a arătat chiar zilele acestea, într'un imperiu mare și destul de reacționar de altfel: în Germania, unde solidaritatea dintre ziaristi a făcut să i-se dea satisfacțiune strălucită unui reporter parlamentar pe care îl ofensase un deputat.

La noi, cari avem de luptat cu puterea statului, bine înțeles că presa îndeplinește un rol încă și mai mare. Fără a căuta să luăm din laurii nimănui, constatăm că chiar dela întemeierea partidului național, în 1881, acțiunea partidului s'a mărginit adesea numai în manifestațiuni ziaristice. Pentru acțiuni săvârșite de-a dreptul de conducătorii partidului, abia la 1894 se produce conflict între partid și puterea statului reprezentată de procurori.

Și până atunci însă și de atunci încoaci, presa a stat mereu în foc, dela Vaș și Seghedin n'au lipsit ziaristii români, iar ce s'a păgubit în bani, face sute de mii. Acțiunea mare memorandistă a fost de asemenea efectul luptei ziaristice și tot numai în urma propagandei presei ne putem mândri că avem azi reprezentanți în parlament.

O presă bună nu putem să avem însă fără a dispune întâi de ziaristi buni. Să mărturisim sincer: cele mai multe ziare ale noastre au fost întemeiate și conduse de ziaristi improvizați. *Este de demnitatea neamului să facem un pas înainte*: să pregătim ziaristi, ori cel puțin să creăm atmosfera în care să se poată forma ziaristi de profesie, pentru cari misiunea asta mare e nu numai o leafă pentru a trăi până să ajungă la o slujbă mai bună, ci o țintă a vieții. Redacțiuni în cari tonul îl dau *diletanții*, unde în fiecare an se schimbă personalul, nu pot da o bună gazetă, nu pot contribui la crearea tradițiilor și a spiritului de unitate înălțător, ceeace e rolul de căpetenie al presei, căci știri și întâmplări am putea citi și din presă străină.

E, dar, de mare însemnătate, ca în congres să se avizeze întâi la mijloace proprii să asigure soarta ziaristilor români, ca astfel să avem o pleoră de ziaristi *chemați*, nu improvizați ori *tolerați*! Nu vor fi, credem, în privința asta nici o greutate, deoarece e interes și special al nostru și general, ca să înălțăm nivelul ziaristice ro-

mâne, cu atât de covârșitor rol educativ în viața noastră publică.

Un moment actual este apoi numărul mare de ziaristi întemnițați deja iar alții în ajun de a pleca la temniță. În primul rând noi, *camarazii*, trebuie să ne interesăm de ei și de soarta familiilor lor.

Nimic dacă nu am putea să rezolvăm dintre chestiile mai sus atinse, ș'atunci congresul va avea, suntem siguri, un rezultat mulțumitor în ce privește *unitatea de procedură într'o mulțime de chestii publice*. Ne va fi ușor să ne înțelegem în ce privește concursul pe care trebuie să-l dăm *clubului parlamentar și comitetului de organizare* a partidului național. Tot așa, ne vom preciza atitudinea ce trebuie să luăm într'o chestie ce devine tot mai actuală și mai însemnată: *prigonirea îndreptată încontra comitetului de organizare din Arad*. Puterea de stat intenționează adică nu atât pedepsirea lor, a-i lovi în persoană, ci să pună piedeci *unei lucrări de întărire a neamului românesc*. Cauza lor este deci mai mult a noastră, a întregii obște române, ceeace trebuie să dovedim printr'o atitudine demnă și bărbătească, sărind toți în apărarea lor și solidarizându-ne cu ei! Să vadă guvernul, că nu poate să lovească în nici un exponent național, fără ca poporul întreg să nu simtă și să nu protesteze.

Ne vom înțelege de asemeni într'o mulțime de chestii cari se vor putea rezolva numai printr'un angajament luat de întreaga ziaristică română. Iată, de pildă, numai nișel s'a agitat chestia contra tipăriturilor la străini, și solidaritatea dintre noi a și dat bune roade. Câte rele de felul acesta n'am putea îndreptă într'o frățească și colegială întrunire?!

Mai e apoi la mijloc și o chestie de demnitate: până și cei mai modești meșteșugari sunt constituiți în corporațiuni, iar cât despre tipografi, sunt splendid organizați, — numai ziaristii, corporațiune eminentemente intelectuală, să rămână în starea destrămată de acum, în bătaia vânturilor?! În organizarea presei maghiare nu putem intra, proiectul de statute prezintat de dl E. Ungurean, ministrul nu-l aprobă... Cel puțin pe cale particulară să facem tot ce poate contribui la înălțarea noastră ca breslă și la însănătoșarea spiritului public național.

Iată de ce stăruim cu tot dinadinsul pentru ținerea congresului ziaristilor români din statul ungar.

Cu cât mai curând, cu atât mai bine.

Confracții dela Brașov au cuvântul.

Nu ne îndoim, că ei se vor și rosti neîntârziat. Un congres care să ridice nivelul presei române ar fi cel mai potrivit corolar propunerilor ce »Gazeta« a făcut deja cu prilejul jubileului său, ar fi cel mai însemnat act în viața presei române.

Incontra religiei. »Aradl Közlöny« de azi publică o propunere pe care Czukor László, membru al camerei comerciale din Arad, a înaintat-o comitetului camerei. Numitul comerciant (care sigur nu e botezat ori va fi vre-un francmason) revine asupra propunerii pe care o făcuse înainte cu 3 ani, dar atunci camera n'a discutat-o. Propune anume că: susamintita corporațiune să se adreseze ministrului de industrie și comerț cerând a dispune ca în libretule, certificatele și cărți de muncă ale ucenicilor, calfelor și orice persoană aplicată în comerț și industrie să nu se pună indicațiunea confesiunii. »Pentru că, — scrie numitul ateist — nici comerțul nici industria n'au a face cu confesiunea și azi în veacul luminii n'are nici un înțeles să deosebim oamenii după religie«. Îndeosebi crede, că actualul ministru care face parte dintr'un guvern național și democrat va satisface cu plăcere această rugare.

Credem și noi, că ovreii și francmasonii vor primi cu plăcere ideea aceasta. Cei din tîi pentru ca astfel la competarea ori aplicarea în slujbe să-și poată masca originea, ca astfel să nu se mai poată ști: venit'a din Galizia ori de pe Hortobágy, — iar cât despre francmasoni, ei lucră în felul acesta conform programului lor de a distruge religia.

Nu putem admite însă, să se afle ministru care să aprobe astfel de măsuri proprii a lăși imoralitatea și a lovi în interesele supreme și veșnice ce ne leagă de biserică.

Fond pentru ajutorarea ziaristilor români. Se știe că »Gazeta Transilvaniei« a consacrat venitul curat ce rezultă din desfacerea numărului său iubilare ca temelie unui fond pentru ajutorarea ziaristilor români.

Inițiativa »Gazetei« constatăm că a avut răsunet în public. În numărul său din urmă »Gazeta« publică trei contribuții la fondul său iubilare. Institutul »Chiorana« a trimis 50 cor., dl Ioan Moța 10 cor., și dr. Lázár Popovici 10 cor. Un amic al ei face apoi propunerea că:

»Fiecare abonat de ziar român, de câteori tri-

mite abonamentul, să adaugă ceva, fie măcar 20—30 bani pentru acest fond. Eu sunt un sărac dascăl român și abonez trei ziare românești, afară de reviste, și din sărăcia mea aș jertfi cu tot dragul de patru ori la an câte 1 coroană...«

Ideia este foarte bună și ar fi desigur una dintre problemele de discutat ale congresului presei noastre.

Programul de muncă al camerei. În urma mișcărilor și volincilor președinților camerei la care recur, ca să frângă rezistența în contra revizuirii regulamentului, discuția asupra acestui proiect e pe sfârșite. Până la mijlocul săptămânii viitoare de va mai dura discuția asupra articolului II și III. Justh sperază, că proiectul revizuirii va putea fi votat în întregime joia viitoare, și astfel camera va putea lua de Paști o vacanță de două săptămâni. Încă înainte de luarea vacanțelor se va face constituirea camerei, alegerea a doi vicepreședinți.

Președintele camerei Justh a făcut ieri mai multe declarațiuni privitoare la programul ședințelor viitoare. Discuția proiectului de buget — zice Justh — n'a silit revizuirea regulamentului, pentru că atunci nu se obstruiază. Pentru aceea nici nu cred, că la desbaterea bugetului avem lipsă de ședințele de șaisprezece ore, ci de câte 5 până în 8 ore cel mult. Ședințele de 8 ore s'ar ține dimineața între 10—2 ore iar după amiază dela 4 până la 8 seara. Justh a mai spus, că el a dorit lungirea orelor de discuție în cameră pentru că să se scurteze sesiunea parlamentară, care până acum ține luni întregi. O sesiune parlamentară să dureze 5—6 luni și o jumătate de an deputații să fie liberi a și vedea și de alte afaceri ale lor, iar miniștrii să-și vadă de chestiile lor de guvernământ, — zice Justh.

Chestia Rakovszky.

Interview cu părintele Lucaciu.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 3 Aprilie.

— Ziarele toate aduc știrea, că s'ar fi întâmplat un incident penibil între Sfinția Voastră și între vice-prezidentul camerei, deputatul Rakovszky.

— Da, s'a întâmplat incidentul, raportul ziarelor însă nu e exact, și așa publicul cel mare n'a fost în stare să-și forneze o idee adevărată despre cele ce s'au petrecut.

— Vă rog, să aveți gentilețea, a expune pe scurt cum s'au petrecut lucrurile.

— În interesul adevărului se cere, să se stabilească faptele, accentuez, faptele, comentarele și le poate face orișicine.

Acest domn Rakovszky, de repețite ori, de multe ori a aruncat vorbe grave de insultă, la adresa naționaliștilor, precum și la adresa disidenților. Au rămas însă neobservate în public, deși totdeauna au avut caracter adânc vătămător. De astădată, din întâmplare, am ajuns în apropierea dlui, așa că și vorbele șoptite s'au putut auzi. Când vorbeau naționaliștii, continuu aruncă cuvinte vătămătoare și expectorațiuni pline de cea mai gravă insultă la adresa lor. Proști, măgari, afară cu ei, impertinenți, infami, și alte insulte, cari nici nu se pot reproduce.

— Pentru ce nu le-ați descoperit aceste îndată, înaintea camerei?

— Pentru că le-a spus numai cu voce șoptitoare, nu le-a strigat tare, și așa numai cei mai de aproape le-au auzit. Câte odată apoi și-au căpătat răspunsul cuvenit, tot așa, în formă discretă, ca de ex. mai zilele trecute, dela dr. St. Petrovici, care nu i-a rămas dator.

— Dar acum, pe dvoastră cum v'a insultat?

— A început din nou a aruncă insulte și vătămări de cele mai grave către naționaliști. »Afară cu ei, proști, infami, lași«, etc. Fiind eu aproape l-am întrebat, la cine se adresează? El a tot continuat cu insultele, lași, lași, și iară lași!

La asta i-am răspuns:

Laș este acela, care insultă vre-un preot, când știe, că nu poate să ia satisfacție! Înțelegi, dl!

Văzindu-se prins și simțindu-se pus la locul, ce i-se cuvine, a dat înainte cu insultele și a zis între altele: »dacă nu pot altfel, ți-o trage palmi«, mai adăogând insulte, cari nu se pot reproduce.

La aste i-am ripostat că un om, care vorbește astfel s'a palmuit el însuși pe sine. Rămâi cu ele!

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Viorele de Martie.

— Schiță din viața conjugală —

De Iosif Popescu.

Rar s'a văzut o pereche mai potrivită, decât Radu și Elena.

Nu există între ei acel contrast de brun și blond care seduce mai întotdeauna pnaa noveliștilor.

Amândoi erau brunii.

Elena avea păr castaniu strălucitor, ochi în forma migdalei, vișător și adânci, nici nu se putea altfel: tubia și eră fericită. Fața ei cam palidă se potrivea cu expresiunea visătoare a ochilor, iar buzele rumene și fragede păreau făcute anume pentru sărutat.

Statura-i mijlocie avea acele proporțiuni minunate, cari fac ca femeia mai mult mică să pară înaltă.

Astfel era ea. Dar el? La ce să-l mai descriem? Bărbaților nu li-ae cere să fie tocmai frumoși.

Destul că ei se întâlniseră și se iubiseră. Unde? Puțin ne pasă. Era primăvară, era în Martie, timpul amorului și al viorelelor.

Părinții nu se opuseră în amorul celor doi copii. Radu și Elena deveniseră o pereche.

Nu e de mirare, că o căsătorie din amor să fi avut momente fericite, dar e poate destul de ciudat, ca fericirea să fi durat doi ani. Cu toate acestea era așa.

Sunt doi ani, de când Radu și Elena se iubesc la nebunie și și-o spun toată ziua, și dacă

nu cu vorbe, dar cel puțin prin gesturi, prin acele mișcări de inimă, cari formează fericirea în căsnicie.

Este iarnă, când îi găsim în camera Enei. Este seară și frig. În sobă arde un foc bun, iar în acea elegantă cameră domnește un miros plăcut de viorele, parfumul favorit al celor doi tineri. Amândoi sed unul lângă altul pe o sofă. Ea coase, el citește la lumina dulce a lămpii.

Acelaș gând se vede, că le trece prin minte, deoarece ei zimbesc și se priveșc.

— »Știi la ce mă gândeam, Radule«, zise ea.

— »La ce, dragă?«

— »Mă gândeam la primul buchet de viorele, pe care mi-l-ai trimis.

Ce bucurie era pe mine, și cu ce drag ce team șirurile, ce lini scriai. Am ținut minte de data aceea: era 9 Martie.«

— »9 Martie! te înșeli, dragă, eră în 3 Mai.«

— »Ba să mă lert, Radule, că n'am uitat atât decurând. Și acum păstrez acel buchet în odala mea de dormit și scrisoarea ta se află în acea cutioară, pe care mi-ai dăruit-o tu.«

— »De!... femeile trebuie se aibă totdeauna dreptate«, zise el zâmbind, »cu toate acestea, a-și putea jură, că eră în 3 Mai.«

— »Femeile, femeile... tot de ele trebuie să vă bateți joc și nu vedeți, că voi, bărbații, sunteți niște uituci. Nu te știam atât de încăpăținat.«

— »Eu încăpăținat?... Nici eu nu te credeam în stare, să-mi atribui asemenea calități. Văd, că m'am înșelat.«

— »Văd și eu, că trebuie să ai tot tu dreptate. Dar te volu convinge acum, domnul meu, că ai

uitat foarte curând data unei zile atât de însemnate; cel puțin așa o cred eu.«

— »Mare minune ar fi să mă fi înșelat. M'ași putea prinde pe orice.«

Elena foc de năcaz, aleargă în odala de dormit și aduse frumoasa casetă de lemn de trandafir, unde își ținea închise scrisorile. Ea o deschise și scoase un mic billet roz, care răspândi un miros de viorele.

— »Privește data, domnule Iosuciu, îi zise Elena arătând billetul. Eră într'adevăr 9 Martie.

— »Mi pare bine, că ai dreptate, observă Radu cam atins, »dar văd, că trebuie să te las nițel singură, pentru că să te liniștești.«

Vorbind astfel își la repede pălăria și paltonul și trecând pe lângă masă răstoarna cutia cu scrisori. Frumoasa mobilă se sparge, iar scrisorile, care conțineau toate sentimentele lui de iubire, se împrăștie prin odale. Radu nu se oprește, ci lese pe stradă. Sângele lui fierbe: cauzele mici produc efecte mari. El trece pe bulevard, se oprește la prăvălii în Calea Victoriei.

De doi ani nu ieșise la plimbare fără Elena; îi părea ceva nou. Iată-l în fața Teatrului Național. E chiar momentul de a intra. De ce nu și-ar permite plăcerea de a petrece odată și singur? Opera, ce se reprezintă e atât de frumoasă: se cântă »Carmen«. Fără a se gândi mai departe, intră. Radu sedus, admiră femeile frumoase, pe care nici nu le observase, când era cu Elena. Găsește un loc minunat în stăutul întâu. Reprezentația începe. Primadona este foarte gentilă, ah! și cât de bine făcută, ar zice cineva că e o statuie de marmoră. Radu o flicsează; ea observează

A mai aruncat vorbe: infami și alte insulte, la ce i-am răspuns, că prin astfel de espectorăționi inurbane, *nota infamiei rămâne asupra lui!*

Cu asta a tăcut.

— Pentru ce nu ați relevat în ședința publică, purtarea scandaloasă a unui deputat, care astfel se uită de sine și își murdărește caracterul de deputat și de vice-președinte al Camerei?

— N'am ridicat cuvântul în Cameră pentru că tot incidentul a decurs ca o convorbire privată pe băncile dietei și nu s'a reproduș în ziarul ședințelor, nici în stenograme. Apoi colegii mei Maniu, Ivanca și Ștefan Pop au luat satisfacție deplină, atât pentru partid, cât și pentru mine.

Asta e starea adevărată, așa s'au petrecut lucrurile.

Acum, după ce cunoaștem cum s'a petrecut incidentul, se naște întrebarea: cum poate să rămână un astfel de om, după cele ce a făcut, și după cele ce a pățit: vice-președinte al Camerei deputaților?!

Și ce va zice Curtea, la purtarea aceasta a unui consilier intim al Majestății Sale Imperiale și Regale-Apostolice?

Legea trusturilor.

Dintre reformele agrare anunțate de guvernul național-liberal prin manifestul din Martie 1907, una din cele mai așteptate a fost legea trusturilor, lege prin excelență tutelară, atât din punct de vedere național, cât și din cel social.

În ședința de Luni a camerei României, dl Stelian, ministrul de justiție, a depus în mijlocul aplauzelor Adunării proiectul de lege contra trusturilor, pe care îl publicăm mai la vale împreună cu expunerea de motive, care este o documentație clară și convingătoare a acestei importante reforme.

Expunerea de motive. Dreptul de a ține în arendă moșii, n'are în legislațiunea noastră actuală nici o mărginire.

că a făcut impresiune, îl privește și-i zimbește căci era frumusețea băiat. Toată lumea observă, că Radu e preferit. Cortina cade.

Radu intră în »focier« după primul act. Ce grupe de femei elegante se văd pe aci! Iată vechi prietini, cu cari nu s'a întâlnit, de când s'a însurat! Viața de flăcău i-se reîmprespetează prin aceste amintiri vii. Un prieten se apropie și-i vorbește.

— »Bravo! Radule, ne-ai scos din șea pe toți. Primadona care ne zăpăcește capetele, și-a dat semne foarte vădite, că-i plăci. Bre! bre! te învidiez«.

Corul bărbaților aprobă. Amorul propriu al Radului se deșteaptă. — El e pe cale de a face nebunii. Și nimeni nu-l vorbește de Elena! Nici o scăpare. A uitat-o.

Fără a mai stă la îndolală, Radu vrea să fie galant, coboară scările și intră la o florărie de lângă teatru, unde se află gata pentru amatori buchete de toate mărimile și de toate nuanțele. Vrea să cumpere un buchet pentru primadona.

Un parfum îmbătător îl primește. Din toate părțile îl înconjură buchete enorme de zambile, camellii etc. Într'un colț un mare buchet de violele de Martie îl trimite în față mirosul său favorit. — »Violele!... În timp de iarnă; și apoi

Aceeași persoană poate lua în arendă și exploată ca arendaș, ori câte moșii și de orice întindere ar fi ele. Și aceea persoană poate fi chiar un străin; căci dreptul acesta, fiind un drept civil, aparține și străinilor cari, potrivit art. 11, cod. civ., se bucură în România de aceleași drepturi civile de cari se bucură și românii, afară de cazurile unde legea ar fi hotărât altfel.

Condițiunile sociale și economice în cari s'a dezvoltat țara noastră dela 1864 încoace, a făcut ca libertatea absolută a acestui drept să conducă la excese cari au devenit un pericol social.

În adevăr, una din urmările, — și nu cea mai puțin importantă, — ce a avut organizarea proprietății rurale la 1864, și prefacerea societății noastre prin legiuirile și instituțiunile întocmite în urmă, a fost și aceea privitoare la exploatarea moșilor.

Prin desființarea clăcii s'a consolidat, este adevărat, proprietatea și a foștilor clăcași și a proprietarilor, dar, pare că s'a rupt și legătura socială care de atâta vreme și așa de strâns îl unia ca stăpânitori ai pământului.

Fie din cauza modului în care s'a săvârșit, fie pentru că n'a fost destul de lămurită și de înțeleasă în scopul și urmările ei, opera legii dela 1864 a fost privită de unii proprietari cu vrăjmășie, de alții ca o emancipare de orice solidaritate socială, ca o scutire de orice sarcină de îngrijire sau cel puțin de o ocrotire a foștilor clăcași, cari deveneau pentru dânsii, printr'un fel de uzurpare, rivali dacă nu dușmani.

Mulți proprietari deveniți, prin efectul legii, stăpâni absoluți pe proprietățile lor, pe cari le considerau ca știrbite, au început să privească pământul numai ca un capital de exploatat, producător de venituri cât se poate de mari, și de aceea au fost bucuș să părăsească cultivarea directă a moșilor lor și să le arendeze, obținând cu modul acesta și venituri mai însemnate, căci arendașii liberi de orice îndatorire socială către locuitorii săteni și profitând de puterea ce le da asupra acestora principiul așa zis al libertății muncii, aveau mijlocul să ofere asemenea arendi.

Afară de aceasta, așezarea țării pe baze constituționale, cu nouă și însemnate instituțiuni, cerea și un personal număros, deschideă cariere, înmulțea funcțiunile publice pentru cari trebuiau oameni. Mulți din proprietari atrași de noile situațiuni ce se deschideau astfel, au lăsat cultivarea moșilor lor pe seama arendașilor.

Dacă la acestea adăugăm și atracțiunile unei vieți mai plăcute în țări străine, cari de asemenea au contribuit la îndepărtarea multor proprietari de proprietățile lor, vom avea destule cauze cari au făcut ca cu timpul, clasa arendașilor să devie din ce în ce mai număroasă și mai importantă.

sunt florile mele favorite», gândește el și ia buchetul.

— »S'au și brodit flori frumoase«, zise florărița. »Nimic mai frumos, decât un buchet de violele pe timpul acesta. Abia suntem în 30 Decembrie«.

30 Decembrie! Dată fatală! Ea-i reaminteste pe Elena. — »30 Decembrie, ziua logodnei mele. Doamne, era să fac o prostie. Sărmana Elena! Ce-o fi făcând ea acum?«

Cufundat în gânduri, Radu aruncă pe masă o monedă de aur și fără să mai aștepte restul fără să mai audă complimentele și mulțămile florăriței, lese încet ducând în mână buchetul de violele.

Dus pe gânduri înaintează pe jos prin străzile orașului, lasă teatrul, ajunge pe bulevard și în fața casei. Orologiul bate 10; nici o fereastră nu e luminată. Unde-i Elena? Să fi plecat de acasă? Sau doarme?

El sună, servitoarea deschide.

— »A ieșit d-na?« întrebă el.

— »Nu, domnule«.

— Ce-o fi făcând dar? Sărmana Elena! El intră și înaintează fără șgomot. În salon e întunec, în camera Elenei de asemenea. Radu desbracă paltonul, depune bastonul și pălăria și se furișează până la camera de dormit a Elenei.

În adevăr, pe când în Germania după recensământul agricol din 1895, proporția, — calculată pe exploatașii dela 100 ha. în sus, — între cultura directă și cea indirectă, era de 61,45 la sută pentru cea dintâi și de 38,55 la sută pentru cea de a doua; pe când de asemenea în Ungaria ancheta agricolă din 1895 a dovedit că procentul exploatașilor mai mari de 200 joch (aproape 100 ha.) ținuți de arendași era numai 21 la sută; la noi dincontră, din statistica agricolă făcută pentru anii 1904 și 1905 de dl L. Colescu, șeful serviciului statisticii generale, rezultă că din cele 4331 exploatașii agricole dela 100 hectare în sus, 1753 erau căutate de proprietari cari cultivau numai moșile lor, 330 aparțineau la proprietari cari mai țineau cu arendă și pământuri străine, iar restul de 2.248 erau cultivate de arendași.

În procente această situațiune se traduce astfel: 48,2 la sută din moșii se aflau în 1905 în cultură directă și 51,98 la sută erau cultivate de arendași.

Iar din lucrarea dlui G. D. Creangă, »Proprietatea rurală în România« se vede că, în 1907, proprietatea mare, de peste 100 hectare, era arendată în proporțiune de 60,20 la sută (2.293.961 hectare!) (Vezi pag. 75.)

Dar, — și aceasta e mai semnificativ și mai grav, — din același lucrare se vede că: din pământurile arendate, 855.687 hectare sunt stăpânite de străini; că numai în Moldova 416.995 hectare sunt în mâinile arendașilor străini și că în acestea sunt cuprinse mai ales moșile cele mari!

Pentru a se ajunge să pună astfel stăpânire pe cele mai întinse moșii din țară, s'au format în Moldova acele cunoscute asociațiuni de acaparare, denumite trusturi arendașești, din cauza oarecărei asemănări cu ceace se petrece în industrie, în alte țări.

Astfel, numai una din acele asociațiuni ținea în arendă în 1903, 138.424 hectare cultivabile pentru cari plătia 2.803.116 lei, iar în 1905, 159.399 hectare cultivabile, pentru care plătia 3.441.343 lei.

Evenimentele din primăvara anului trecut au dovedit că această stare de lucruri este un adevărat pericol social.

În adevăr, pentru a putea acapara astfel cât mai multe și mai întinse moșii, asociațiunile acestea au trebuit să ofere arendi considerabile.

S'au încins, în această privință, adevărate lupte de întrecere, nu numai între asociațiuni și arendașii izolați cari au fost fără greutate învinși, dar chiar și între diversele asociațiuni, pentru a se nimici unele pe altele.

Rezultatul a fost că, acele asociațiuni puternice, după ce au pus stăpânire pe mai toate moșile

Nici un șgomot. Dar o rază de lumină străbate până la el.

Radu privește prin perdeaua subțire, ce acopere geamul ușii.

Femeia sa în cămașă de noapte șade lângă sobă cu cutia de scrisori în poală. Ea recitește șirurile lui, pe când șiroaie de lacrimi îi curg din ochi și suspinurile o înneacă. Radu nu mai poate răbda; deschide repede ușă, alergă la femeia sa, o îmbrățișează și i cere iertarea, dându-i buchetul.

— »Îți mulțămesc, doamne«, zise ea zimbând printre lacrimi, »credeam, că se isprăvisse fericirea mea«. Și-i istorisește, cum a început să plângă după plecarea lui, cum a dres cutioara stricată, a strâns scrisorile împrăștiate și le-a citit.

— »Uitasem, că e aniversarea logodnei noastre și numai resfoind din întâmplare un ziar, am văzut data în fruntea lui. Văd, că și-ai adus aminte de ea, deoarece mi-aduci un buchet de violele. Scumpul meu Radu!«

El roși puțin, dar nu spuse pentru cine erau destinate florile.

— »Acum te-ai convins, cred eu, că era tot în 9 Martie«, adăose ea cu timiditate.

— »Da, da, femeile trebuie să aibă totdeauna dreptate«, răspunse repede Radu.

Gel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — mester de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

mari din Moldova, și-a întins operațiunile și în Muntenia, care pe zi ce trece se vede amenințată de asemenea acaparare, ca să nu zicem contro-pire.

Dar, firește, arenzile acelea considerabile trebuiesc scoase; asociații urmăresc apoi și câștigul însemnat.

Prin ce mijloace și de unde se vor extrage toate acele sume?

Din exploatarea țăranimii!

Pentru a o stăpâni și a împune orice poveri, asociațiunile n'au nici o cruțare și cel mai sigur mijloc pentru ele este luarea în arenda mai multor moșii limitrofe, sau chiar a moșilor izolate, dar cele mai întinse, pentruca locuitorii muncitori, fiind astfel îndepărtați de orice alte moșii pe cari s'ar putea hrăni, să fie strânși ca într'un cerc de fier și siliți a primi robla condițiilor neomnoase ce li se impun de reprezentanții acelor asociațiuni.

Prin manifestul de 12 Martie anul trecut, guvernul în numele șefului statului, și-a dat cuvântul ca prin legi, să înlăture asemenea exploatarea vinovată și periculoasă.

Proiectul ce vi-se prezintă, e menit să aducă la îndeplinire acel angajament.

Prin el se aduce o mărginire a dreptului de a ține moșii în arenda, proclamându-se principiul că nimeni să nu poată lua în arenda sau exploata ca arendaș decât o moșie, ori care ar fi întinderea ei, sau cel mult două, a căror întindere însă împreună să nu fie mai mare de 4000 hectare.

Cuvântul moșie este luat în sensul său obișnuit și desemnează pământul sau pământurile încorporate împreună, cari deși poartă denumiri deosebite, aparțin aceluiași proprietar și fac obiectul aceluiași exploatare agricole.

Restricțiunea se va aplica ori care ar fi modul în care s'ar exercita dreptul de arenda, și ori care ar fi forma și denumirea actului sau a contractului în care dreptul acesta ar fi cuprins. Astfel, ea se va aplica nu numai când arendașul va exercita singur și direct dreptul său, dar și atunci când îl va exercita în asociațiune cu alții sau prin persoane interpușe, precum și atunci când dreptul său ar fi ascuns într'un contract, cu altă denumire, cum ar fi de exemplu de uzufruct, anticheză, etc.

De asemenea, dispozițiunile legii se vor aplica, nu numai la cazul în care cel ce a luat în arenda moșile, le va și exploata, ci și la cazul în care s'ar fi mărginit numai de a le lua în arenda, adică de a încheia contractele pe cari le-ar fi trecut apoi altor persoane.

Dar această restricțiune nu se va aplica proprietarilor de moșii.

Aceștia deci vor putea să și exploateze moșile, ori cât de multe și oricât de mari ar fi ele.

Dacă însă, pe lângă proprietățile lor vor lua în arenda altele, ei vor cădea pentru aceea sub aplicațiunea legii.

Sanctiunea cu care se garantează respectarea acestei mărginiri este îndoită: pe deoparte nulitatea contractului de arenda în întregime, și pe de altă parte pedepse penale în contra arendașului care va fi înfrânt prohibițiunea legală, și în contra aceluia care-și va fi împrumutat numele pentru a se eluda legea.

Nulitatea de care sunt izbite contractele de arenda cari trec peste această mărginire, e de ordine publică.

Ea va fi invocată din oficiu și de ministerul public.

Pe de altă parte, ea se va aplica cu efect retroactiv și contractelor deja încheiate și chiar celor în curs de executare în momentul aplicațiunii legii.

Pentru ca anularea contractelor în curs de executare să fie cât mai puțin prejudiciabilă și proprietarilor și arendașilor, pe de o parte, aceste contracte s'au respectat până la 23 Aprilie 1910, iar, pe de altă parte, s'a recunoscut arendașilor, cei cari vor fi făcut pe moșii acarete și îmbunătățiri, dreptul la despăgubire echitabilă, calculată după timpul ce mai rămânea să curgă până la finele contractului. Cu modul acesta, proprietarii vor avea timpul să-și la dispozițiuni relative la exploatarea moșilor, iar arendașii vor putea să lichideze, dacă vor avea nevoie, gospodăriile de pe acele moșii, și vor avea legiuina despăgubire pentru acarete și îmbunătățirile făcute de ei în

vederea duratei întregi a contractelor de arenda.

Nulitatea contractelor, cari ar depăși mărginirea cuprinsă în lege, va putea fi constatată de justiție, fie pe cale principală, în urma unei acțiuni pornită de părți sau de ministerul public, fie în mod incidental, cu ocaziunea judecării delictului de către instanțele corecționale.

Calea cea dintâi se va intrabuința, firește, și pentru contractele în curs de executare în momentul aplicațiunii legii, cari vor fi respectate numai până la 23 Aprilie 1910. Pentru asemenea contracte, în adevăr, deși anulate dela acea epocă înainte, nu se poate vorbi de delict și de pedepse, întrucât în momentul încheierii lor nu există prohibițiunea legală care le-a tras anularea.

Dacă, dar, proprietarii preveniți la timp, conform art. 5, ar refuza să recunoască desființarea unor asemenea contracte și să lichideze drepturile arendașilor, aceștia vor fi datori a cere dela justiție ca să constate anularea contractelor.

În caz de a nu o face și dacă acele contracte s'ar mai execută după 23 Aprilie 1910, atunci legea fiind nesocotită, se săvârșește delictul prevăzut de art. 3 și va fi loc ca instanțele corecționale să constate nulitatea contractelor și să aplice pedeapsa edictată de lege.

Pentru a evita străgăni și pierderi de timp păgubitoare părților, am prevăzut ca judecarea, atât a anularii contractelor de arenda, cât și a pretențiilor arendașilor pentru acarete și îmbunătățirile ce vor fi făcute pe moșii, să se urmeze după legea din 30 Martie 1903, asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de arenda.

Proiect de lege. Art. 1. — Nimeni nu poate, — singur, sau în asociațiune, sau cu alții, direct sau sub orice formă sau denumire, prin rude, prepuși sau prin persoane interpușe, — lua în arenda sau a exploata ca arendaș decât o moșie, ori care i-ar fi întinderea, sau cel mult două moșii, a căror întindere însă împreună să nu fie mai mare de 4000 hectare.

Art. 2. — Orice contract de arenda precum și orice act sau convențiune sub orice denumire ascunzând un contract de arenda, care ar trece peste această mărginire, este, în întregime, nul și de nul efect.

Nulitatea e de ordine publică; ea va fi invocată și de ministerul public.

Autoritățile publice nu vor da nici un curs unor asemenea acte nule.

Contra înscrisurile nu fac nici o dovadă în justiție în asemenea materie.

Art. 3. — Celce va contraveni, în orice mod, acestei prohibițiuni, precum și celce își va da serviciul sau își va împrumuta numele pentru a se eluda această prohibițiune, se vor pedepsi cu închisoare dela două luni până la un an și cu amendă egală cu a patra parte din arenda anuală prevăzută în actele sau convențiunile anulate, și se vor condamna, dacă va fi loc, la daunele interese convenite proprietarilor de bună credință, cu cari erau încheiate acele convențiuni.

Art. 4. — Contractele de arenda cu dată certă și în executare la punerea în aplicațiune a legii, cari ar depăși mărginirea cuprinsă în ea, se vor respecta până la 23 Aprilie 1910, sau până la expirarea lor, dacă ea ar avea loc înainte de această epocă.

Art. 5. — În cazul în care va fi loc a se desființa, prin aplicațiunea acestei legi, unele contracte de arenda, alegerea contractelor de desființat aparține arendașului.

Pentru aceasta, arendașul e dator ca, în termen cel mult de două luni de zile dela publicarea legii, să încunoștințeze, prin mijlocirea portăreilor, pe proprietarii respectivi, despre hotărârea lui de a desființa contractele de arenda.

Arendașul rămâne răspunzător față de proprietari de toate pagubele ce li-s'ar pricinui prin lipsa sau întârzierea încunoștințării.

Art. 6. — Proprietarii de moșii ale căror contracte de arenda vor fi desființate prin aplicațiunea legii de față, vor plăti arendașilor pentru acarete și îmbunătățirile făcute de aceștia pe moșii, o dreaptă despăgubire calculată după valoarea îmbunătățirilor și după timpul ce mai ră-

mânea a curge până la expirarea contractului de arenda.

Art. 7. — Acțiunile pentru anularea actelor și contractelor contrarii acestei legi, precum și neînțelegerile ce s'ar ivi în privința despăgubirilor cerute de arendași conform art. 6, pentru acarete și îmbunătățiri, se vor judeca după regulile cuprinse în legea din 30 Martie 1903, asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de arenda.

Din străinătate.

Impăratul Germaniei la Viena. Din Berlin se anunță, că împăratul Wilhelm numai în 10 Iunie va călători la Viena, ca să salute pe împăratul Francisc Iosif cu ocaziunea iubileului de 60 de ani dela încoronare. Tot atunci vor sosi și principii federațiunii germane. Se zice că împăratul Wilhelm pune mare pond pe aceasta salutare reciprocă și el l'a înduplecat pe bătrânul domnitor, ca să primească această ovațiune. Impăratul Wilhelm se va reîntoarce din Corfu direct la Berlin. În 10 Maiu împăratul se va duce pentru mai multe zile la Donau Eschingen, ca să viziteze părechea princiară Fürstenberg. Acolo va lua parte și la vânătoare. La vizita din Viena împăratul Wilhelm va fi însoțit și de prințul Egon Fürstenberg.

Grevă generală în Roma. Din Roma se anunță, că acei morți cari au căzut în lupta întâmplată cu ocaziunea grevelor zidarilor au fost transportați alături dela spital la cimiter. În urma acestui dureros incident, camera muncitorilor a proclamat ieri greva generală. Va înceta și circulațiunea interurbană.

Știrile mai nou spun, că dintre muncitorii răniți în încăierarea cu poliția au mai murit Joi noaptea 4 înși. Pe azi, Sâmbătă muncitorii aranjază un lung convoiu până la cimiter, ca să așeze cununi pe mormintele tovarășilor lor înmormântați ieri. Greva a luat proporții și mai extinse. Declarată fiind și din partea tipografilor, ieri s'ar apărut numai ziarul »Popolo Romano«.

Se sperează, că încă azi seara greva se va sfârși.

Atentat contra marelui duce Nicolae Nicolaevici. Din St. Petersburg se anunță următoarele despre conjurațiunea pusă la cale contra marelui duce Nicolae Nicolaevici: Poliția a descoperit și niște scrisori la Calvinonal executat mai deunăzi.

În acestea era vorba de un nou atentat plănuit contra marelui duce Nicolae.

Din cauza aceasta poliția a păzit cu mare precauțiune persoana marelui duce, care e privit de capul tuturor reacțiunilor de către teroriști. Cu câteva zile mai înainte s'a ținut o mare alergare de cai cu premii la care au luat parte aproape toți ofițerii din gardă. La aceasta alergare de cai a trebuit să ia parte și marele duce Mihail. Cu câteva ore înainte de a se începe întrecerea de cai poliția a pus mâna pe niște nihilști care erau înarmați cu pumnale și revolvere pe drumul ce duce la locul de întrecere. Poliția a înștiințat despre aceasta pe marele duce, care a și abzis de a se mai prezenta la întrecere. Se așteaptă noi dețineri.

Generalul Stössel în închisoare. Din St. Petersburg se anunță, că generalul Stössel s'a aranjat deja aproape ca acasă în închisoarea din fortul Petru și Pavel.

Țarul l'a permis din grație deosebită, ca să-l poată cerceta zilnic soția și copilul, afară de aceea poate primi de 2 ori pe săptămână și străini.

Generalul care e îmbrăcat în haine civile își petrece timpul scriindu-și memoriile sale. La

rea regelui la Madrid. Deoarece poliția e nepunctuală față de atentatori, locuitorii Barcelonei au aflat un mijloc interesant, ca să se scape de atențate, care conturbă grozav liniștea orașului.

Cetățenii orașului au început să colecteze și din suma adunată să premieze pe acei cari vor putea ghici și afla atentatorii și-i vor da pe mâna autorităților. În fruntea clectei sunt poseroii de cafenele, deoarece aceștia sufer mai mare pagubă materială. Se sperază că se vor putea colecta baremi 5 milioane de peseta. Autoritățile locale sprijinesc planul, al cărui rezultat însă e foarte îndoielnic.

— **Mârșaveniile drului Petenletz.** În București au produs mare scârbă și oroare mârșaveniile medicului Petenletz, care făcea să avorteze mai multe femei. În numărul de Mercuri al »Monitorului Oficial« a apărut decretul regal prin care dr. Rudolf Petenletz este șters din cadrele ordinului »Coroana României«.

— **Recomandăm în atențiunea institutelor de croitorie și a croitorilor de haine bărbătești fabrica de manochină de sub firma Vajda Samu Budapesta, Károly körút nr. 7.** Celorice se provoacă la ziarul nostru li-se trimite prețul curent gratuit și porto franco.

— **Caracter strălucit și ghețe scilpicioase** servesc de podoabă damelor și domnilor. Pentru un caracter strălucit sunt necesare o mulțime de însușiri, dar ghețe negre scilpicioase poți căpăta numai prin folosirea cremei de ghețe *Noxin*. Această cremă e răspândită în toată lumea și n'are concurență. *Noxin* cu chea se poate căpăta la Frații Hochinger în Budapesta și în prăvăliile mai alese.

— **Matzky Károly**, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

Felurimi.

Fotografia vocii. Invătațul D'Arsonwal un interesant aparat a arătat zilele trecute înaintea unii numărș public dela Academia franceză. Aparatul este al dr.-ului Marage, și prin acesta se pot simți pe fotografie vibrațiile vocii, totodată se poate obține desemnarea valurilor vocii mai lungi ca 20 metri. Fotografiiile ne dau o icoană vastă a valurilor vocii și ne prezintă greselle formărei vocii.

Ziua lui Vasile Goldiș.

— Ședința dela 4 Aprilie a Dietei. —

— Prin telefon. —

Prezidiază Justh și apoi Návay.

Dintre naționaliști sunt de față: Dr. N. Oncu, V. Goldiș, Dr. I. Maniu, Dr. V. Lucaciu, Dr. A. Vlad, V. Damian, A. Novac, C. Brediceanu, Polyt, Ivánka și Szkicsák.

Senzația ședinței pentru noi naționaliști este vorbirea mare a lui Vasile Goldiș în contra articolului II din proiectul de revizuire a regulamentului Camerii. Iar interpelarea în chestia Barkoczy consilierul ministerial, care la o căsătorie civilă recentă nu s'a sculat în picioare și a refuzat să subscrie protocolul căsătoriei civile, a produs mare agitațiune.

Înainte de ordinea zilei Ráttkay raportează în numele comisiei administrative și camera votează 10.000 coroane pentru statuia lui Kossuth.

Intrându-se în ordinea de zi vorbesc contra deputații Skicsák, Pilissy și Bozoky. După ei vorbește Vasile Goldiș 2 ore întregi. A rostit una dintre cele mai frumoase și mai documentate vorbiri în contra articolului II. A început arătând diferența dintre proiectul lui Nagy și propunerea lui Mérey, arătând cum prin măsurile propuse

de Mérey, în numele partidului kossuthist se intenționează domnia unui absolutism parlamentar; se scurtează deputații în unul dintre cele mai cardinale drepturi și exercitarea unei datorii mari: de a controla puterea de stat și a apăra drepturile poporului.

Lăsând adică interpelările până la sfârșitul unor ședințe de 16 ore se face iluzorie exercitarea dreptului de a interpela, a cere lămuriri și a trage la răspundere guvernul. Condamnă apoi cu asprime măsura ca la verificarea procesului verbal să nu poată vorbi decât patru oratori.

Aceasta ciunțește dreptul libertății cuvântului în parlament și nesocotește importanța luminilor ce se pot produce într-o discuțiune mai largă. Nu mai puțin vexator este dispoziția de a se desființa ședințele secrete.

Aceasta din punct de vedere: 1. din punct de vedere moral, căci nu totdeauna e folositor publicului să afle unele amănunte intime; 2. din punct de vedere practic, căci ședințele secrete fac adesea discuțiunile mai potolite, oprimă așa zicând deslănțuirea patimilor și se cruță timp mult. Înaintea un proiect de rezoluție conform celor expuse. Naționaliștii îi fac călduroase ovațiuni.

Interpelările.

La ora 1¹/₂ se trece la interpelări. Wekerle răspunde interpelărei lui Ráttkay în privința ajutorării veteranilor honvezi. Se ia la cunoștință.

Bródy Ernő își dezvoltă interpelarea în chestia Barkoczy. El începe: »Voiu fi scurt și obiectiv, căci »Az Ujság« aduce amănunte asupra celor întâmplate...

Izbucnește atunci o adevărată furtună.

— Nu ascultăm ceace scriu trădătorii!

— Trăiască Barkoczy, jos intrigantii!

Abia se poate auzi ceva în sală. Brody numai cu anevoie poate vorbi. Când pomenește numele lui Barkoczy întreaga coaliție aplaudă și face ovațiuni lui Barkoczy. Îndeosebi poporalii, cari apostrofează pe Bródy. Bródy citește articolul de lege și concludă că Barkoczy a nesocotit tricolorul și legea civilă, când nu s'a sculat în picioare și a refuzat să subscrie protocolul unei căsătorii civile la care era ca martor. »Eșarpa treicoloră reprezintă acolo demnitatea statului! Barkoczy trebuia să o respecte!»

Termină cetind interpelarea și întrebând ce are de gând să facă ministerul față de aceasta purtare a unui funcționar superior.

Zboray (poporal) ia în apărare pe Barkoczy și întreabă cum vine Bródy, cu vederi internaționale să interpeleze pentru treicolor? Evident, că vrea să bage zizanie în sânul coaliției.

Apponyi răspunde că Barkoczy n'a călcat nici o lege, că refuzând subscrierea nu a comis nici un delict și că toată purtarea sa e chestie de convenție pentru care nu se va lua nici o măsură în contra lui, ci ca ministru se simte în drept să apere libertatea conștiinței a fiecărui funcționar. Întreaga coaliție face ovațiuni lui Apponyi.

Andrássy recunoaște, că Barkoczy n'a fost respectuos când nu s'a sculat în picioare, dar legea nu prevede în privința asta nici o pedeapsă.

Ședința se ridică la 2³/₄.

Dela clubul parlamentar.

— Prin telefon. —

Budapesta, 4 Aprilie n. La clubul parlamentar al naționalităților domnește o vie agitație. Hotărîrea luată de a se lupta cu toată energia până în capăt în contra revizuirii regulamentului se va duce la îndeplinire cu toată demnitatea, dupăcum comportă însemnătatea chestiei.

Ultime informațiuni.

Prințul Nichita și drumurile de fier din Balcani. Un colaborator al ziarului »Frankfurter Zeitung« a avut o convorbire cu Nichita prințul Muntenegrului, care a zis, că a fost fericită ideea construirii liniei Dunărea-Adriatică, dar ar fi fost mai corect, dacă linia s'ar fi sfârșit în Antivari și nu în San Giovanni de Medua; acest drum de fier ar fi fost mai scurt și mai ieftin. Afară de aceia portul Antivari e construit, pe când cel din San Giovanni de Medua ar trebui de aci nainte să se construiască. Prințul sperază, că proiectul Rusiei referitor la reformele din Macedonia va fi primit de puteri.

St. Petersburg, 3 Aprilie n. Despre vizita prințului de Muntenegru se anunță, că prințul Nichita nu se poate împrietini cu planul liniei Sandjac și voește să-l roage pe țar, ca să nu permită construirea liniilor de fier în Balcani fără consimțământul lui.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 4 Aprilie 1908

INCHERAREA la 1 ORĂ

Orđu pe Apr. 1908 (100 kg.)	22 81—22 20
Secară pe Apr.	21—21 02
Ovăș pe Apr.	14 40—14 42
Cănuș pe Mai 1908	12 60—12 62

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Orđu	
de Tisa — — — —	21 K. 70—23 K. 40 fr.
Din comitatul Albei — — — —	22 » ——22 » 80 »
De Pesta — — — —	21 » 40—23 » — »
Bănățenesc — — — —	21 » 50—22 » 70 »
De Bacica — — — —	21 » 60—22 » 85 »
Săcară — — — —	21 » 05—21 » 15 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	13 » 60—14 » — »
» de cvalitatea II — — — —	13 » 20—13 » 50 »
Ovăș » » I — — — —	15 » 80—16 » — »
» » » II — — — —	15 » 70—15 » 90 »
Cucuruz vechiu — — — —	— » — — — » — »
» nou — — — —	12 » 95—13 » 05 »

BIBLIOGRAFIE.

A apărut »Luceafărul« Nr. 7 cu următorul Sumar: Octavian Goga, Cântecele mele (poezie); Ioan Adam, Constanța pitorească. M. Sadoveanu, Faceri de bine. Maria Cunțan, Cântec (poezie); G. Murnu, Monumente antice din Roma. Câmpul lui Marte. Ecaterina Pittș, Povești (poezie); Maria Cunțan, Cel dintâlu bolnav. Cronică: Răspuns dlui Iorga. Congresul presei noastre. Calendarul lui Tolstol. Din Germania. Știri. — Poșta Redacției. Ilustrațiuni: Vederi din Roma.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor proprietar George Nichin.

FRANZ JOSEF
APA PURGATIVA CEA MAI BUNA DIN
APELE PURGATIVE

Prețuri moderate!

Spre atențiunea onor. public!

PARFUMERIE

FRANCEZĂ ȘI ENGLEZĂ

Creme pentru față, creme și pudre pentru mâni, pudre pentru față, ape de colonia, ape de păr, săpunuri, ape de gură, paste, prafuri și perii pentru dinți precum și tot felul de articole casnice în calitățile cele mai bune și cu prețurile cele mai moderate, se găsesc la:

Noua Drougerie

= Nestor Hanzu =

ARAD

strada Weitzer János Nrul 2.
(Palatul Minoritilor).

Firmă românească!!

Adresa pentru scrisori:

„VÖRÖSKERESZT“ DROGERIA ARAD.

Comenzile din provincie să efectuiască prompt și exact.

Comandă din provincie să efectuiască prompt și exact.

Preluare și deschidere de hotel și cafenea

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că am cumpărat dela văduva doamna Duffner restaurantul „VASS“

care de mai multe decenii se bucură de cea mai bună reputație dela 1 April a. c. o voi conduce sub numele meu. Toate nisuițele mi-le voi îndrepta într'acolo ca să merit încrederea on. public. Pentru care scop am renovat toate odăile hotelului în stil modern și am introdus lumină electrică. Tot asemenea am aranjat în mod corăspunzător și cafeneaua, unde oricând se pot căpăta cele mai fine și mai bune beuturi de cafenea, și vinuri de risling de 5 ani, produsul din via proprie în butelii de 3 și 7 deciltri precum și bere veritabilă de Pilsen în batelii cu prețul cel mai favorabil.

Deschiderea festivă Mercuri la

1 Aprilie.

Totodată îmi iau îndrăsneala că am angajat ca conducător al afacerilor mele pe dl IGNATIE KLEIN, care de 8 ani ca portier la „Hotel Central“.

La toate plecările și sosirile trenurilor
:: :: :: omnibus particular. :: :: ::

Ca distinsă stimă:

HAAS ALBERT

hotelier și cafetier.

Cine dorește călătorie de plăcere ieftină, bună și iute în

6 zile la America

(Statele unite, Canada și Argentina) acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp

(secția românească.)

Hamburg,

Strada Rarboisen. 30.

NOXIN

cea mai bună cremă de ghete

cu cheia patentată

se poate căpă a în toate prăvaliile mai bune.

The „Noxin“ Co.

Londra:

E. C. 57 Chisvell Street.

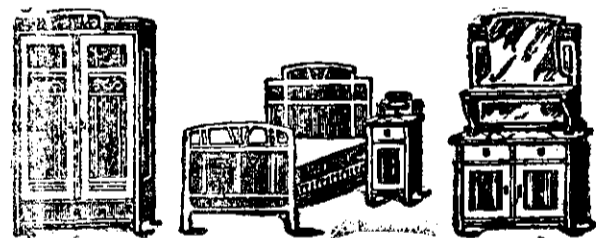
Viena: XVIII/1
Willy Weingärtner
Semper Strasse 13
Telefon 22149.

Paris:

125 Bue Montmartre.

Budapesta:

Brüder Hochinger.

Fabrică de mobile.

Cele mai ieftin isvor de a procura mobile e în TIMIȘIORA.

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după deseme date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

În așteptarea comandelor, rămân cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár
Gyárfáros, 3 király - u. 6.

Oravicza
Pé-utca.

Făină de orez, perii de dinți, cosmetecul de bărbierit cea mai fină calitate.

RIEDL ÖDÖN

fabricant de pepteni și prăvălie de garnituri de păr pentru dame — săpun, perii, parfum și mărunțișuri.

Arad, József főherceg-ut 9. (vis-a-aviz de biserică nouă evanghelică.)

Telefon 572.

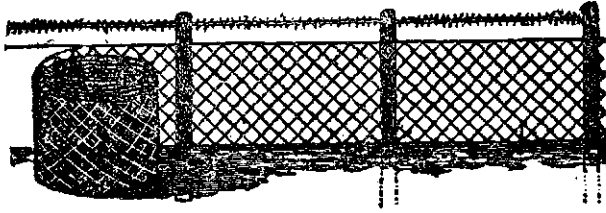
Tot felul de lucruri în bransa aceasta, lorgnete de scoică brună și deschisă, os de elefant, de os veritabil de bivoli ș. a. repararea cu prețuri favorabile.

Pomadă de mustață, perii de mustață, pungișite de mână și portmoneuri, bricege, briciuri foarfece, işorul cel mai ieftin de unde se pot procura.

Bucolarii de teatru și teatrometre, instrumente medicale în mare asortiment.

Oglindă de mână, sponghii, ştergătoare de picioare şi mâini. Razin mare de mâini.

Grilagiuri de sârmă

uimitor de ieftin!

Grilagiuri de sârmă ţinute metrul de la 30 fileri în sus.

Grilagiuri de sârmă ţinute cu ghimpi metrul 6 fileri.

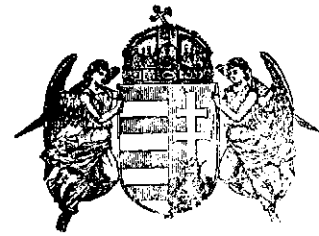
Fabrica de sârmă și de site a lui **Vass și Kovács**

BUDAPEST, II., Fő utca 43.

Fabricăm și transportăm tot felul de țesături, somiere, site ș. a. — Prețuri gratis și porto-franco.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNĂTORIA
DE CLOPOTE

Fabrica de scaune de fer pentru clopote... alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

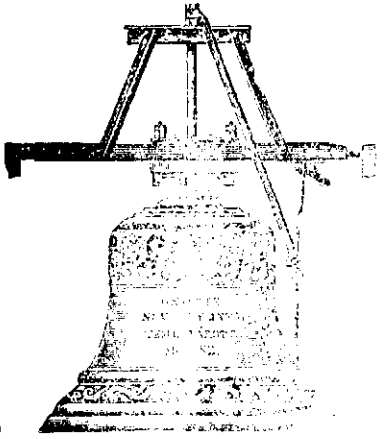
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S

și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curanțuri ilustrate gratis.

 Prăvălie nouă.

WEISZ și BENJÁMIN

ARAD, Andrásy tér Nrul 22.
(Lângă farmacia Hajos).

Recomandăm magazinul nostru asortat din nou așa d. e.

Lucrări de mână și tot felul de articole ce se țin de aceasta branșă,

mănuși de dame, dantele, panglici, haine de copii și trousseau pentru bébé, mare asortiment.

Serviciu atent.

Prețuri eftine.

Telefon în loc și provincie 635.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

Încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.